

כמה הערות להלכה

הערה א

בדברי השל"ה בדבר הכוונה הרואיה בברכות המגילה

ע"י מג"א (ס"י תרצ"ב סק"א) כתוב ווז"ל "ויכוין בברכת שהחינו גם על משלוח מנות וסעודה פורים שהם ג"כ מצוות, (של"ה), ונ"ל דיכוין זה בברכת שהחינו ביום כי זמנם ביום", עכ"ל מג"א. והנה המג"א כ"כ בשם השל"ה, אולם השמייט מקטצת דבריו, גם בס' קיצור של"ה שנתחבר ע"י רבי"מ עפשטיין ז"ל (נדפס בשנת תמ"ג, שנת פטירת המג"א) לא הובאו דבריו בשילוב זה **אוצר החכמה**.

אכן בעיון בתוך השל"ה עצמו מתגלים דברים חדשים שאינם ידועים, ווז"ל השל"ה (מס' מגילה) "כשMBERCIIN על קריית מגילה ושהחינו, יכוין שיצא בברכות אלו גם על סעודת פורים שיأكل, ומצוות משלוח מנות וכו', כי סעודת פורים ומשלוח מנות הם גם כן מצוות מדברי קבלה וראוי היה לברך עליהם אשר קדשו במצוותיו וצינו וכו' ושהחינו דהא מזמן קatty, כמו שMBERCIIN אנר חנוכה ואקריאת מגילה, רק שהברכות של המגילה קאי על קריית המגילה ועל קיום מה שכותב במגילה, דהינו הסעודה, ומשלוח מנות וכו', כמו שהחינו בקידוש يوم טוב סוכות קאי גם על הסוכה (סוכה מו א), על כן צריך השומע הברכות לכוין גם על זה", עכ"ל.

ומבוואר בדבריו מפורש דיש חיוב ברכות המצוות על כל מצוות היום, אלא ברכת המגילה כוללת את מצוות היום, דהברכה היא על קריית המגילה ועל קיום מה שכותב בה, דומיא דשהחינו דקאי ג"כ על כל מצוות התק, והmag"א והקיצור של"ה השמייטו את סוף דבריו ומתוך כך נשמט דין חשוב זה, [יל"ע בביאור כוונת המג"א בהשמטה זו, האם זה משום שלא ס"ל הכי, או מטעם אחר].

ובביאור דברי השל"ה נראה על פי הגמara בסוכה (מו, א) "תנו רבנן, היו לפניו מצוות הרבה אמר ברוך אשר קדשו במצוות על המצוות, רבי יהודה אומר מביך על כל אחת ואחת בפני עצמה, אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא הלכתא כרבי יהודה. ובמהמשך שם "מאי טעמא דרבי יהודה, דכתיב ברוך ה' יום יום, וכי ביום מברכין אותו ובלילה אין מברכין אותו, אלא בא לומר לך בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו, הכא נמי בכל דבר ודבר תן לו מעין ברכותיו". וכותב רש"י "בכל יום ויום, של שבת מעין של שבת, של חול מעין של חול, ושל יו"ט מעין של יו"ט".

ולפי"ז נמצא אכן בבסמת מצוות קי"ל דمبرיך על כל אחת ואחת בפ"ע כי כל מצווה היא דבר בפ"ע, אולם בפורים את כל המצוות של פורים אפשר לכלול בברכה אחת, **שהרי כולם מעין ברכותיו של אותו יום**, וענין כולם אחד.

וזהו שכתב השל"ה לכיוון כן בברכת מקרא מגילה משום שבמגילה כתובים כל מצוות היום, והמקרא הוא על מנת לקיים, וכמו שכתוב בה 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור', וברש"י שם "נזכרים זה מקרא מגילה ונעשים זה מצוות היום". וכיון דכל עיקר קריית המגילה הוא על מנת לקיים מה שכתוב בה, א"כ נמצא בדברמת קריית המגילה מונח גם עשיית המצוות הכתובים במגילה.

* * *

רבינו שליט"א הניג בבית מדרשו להכריז לפני קריית המגילה ביום, לכיוון גם בברכת המגילה וגם בשחחינו על כל מצוות היום.

...ו...ו...ו...

הערה ב

נוסח הנשים בברכת המגילה

שיטת בה"ג הובא בראשונים ובשו"ע שנשים פטורות ממקרא מגילה וחיבות בשמייה, וכORBACH (ס"י טרפט, ב) "וילא אם האשה קוראה לעצמה מברכת לשם מגילה שאינה חייבת בקריאתה". והנה כל דברי הרמ"א אירוי כשהאשה קוראת לעצמה, אך כשאיש מוציא את הנשים לא מבואר מה הדין, האם האיש יברך על מקרא מגילה וווציאה את הנשים, [שהרי ודאי שהאיש אינו יכול לברך לשם גם כשמברך להם בתורת ערבות], או שאחת מהנשים תברך לשם וווציאה את הנשים.

אה"ה - הרמ"א

ומתן אמר"ד צ"ל לשקרא לפני נשים ביקש מאות מהשומעות שתברך לשם מגילה וווציאה כל הנשים. ואכן הנה מקור דין הרמ"א הוא מהמודכי בשם ראבי"ה, הובא בדרכי משה, וזה "ונראה לראבי"ה דנשים מברכות על שם מגילה, ואפילו אי קרו לה לעצמן". ומשמעו דגם בשומעות מאיש מברכות כן, [אלא שהרמ"א בהגנתו העתיק אחרת, וצ"ב].

ולכארה יש לעין בדיון זה, שהרי כבר נהגו הנשים ללבת הכנסת לשם קריית המגילה, ולא שמענו מי שאומר שצרכיות אותן נשים להחמיר לברך לעצמן לשם מקרא מגילה, ולכארה אם כל חיובם הוא רק לשם, א"כ מדוע שלא יברכו לעצמן לשם.

ונראה לבאר בזה, שיש חילוק בין גונא דהש"ץ מוציא גם אנשים בקריאת המגילה, ובין גונא דכל קרייתו היא רק לנשים, דבגונא דהש"ץ מוציא גם אנשים בקריאתו א"כ כיון שלל על הקרייה שם מקרא מגילה א"כ מילא גם הנשים יכולות יצאת בברכת על מקרא מגילה שمبرך הש"ץ, כיון שהם מctrופות עם קרייתו,